

การศึกษาความสำคัญของวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทย
ที่มีต่อการสอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ระดับปริญญาตรี
ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

นาย ชานุกศิลป์ กิตติโชติพานิชย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2544
ISBN 974-17-0670-7
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑ พ.ย. 2545

๕๒๐๒๓๔๔๒๔

A STUDY OF THE IMPORTANCE OF THE EVOLUTION OF THAI PRINTED ADVERTISING
DESIGN ON TEACHING VISUAL COMMUNICATION DESIGN PROGRAM
AT THE UNDERGRADUATE LEVEL IN PUBLIC HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS
UNDER THE MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS

Mr. Chansin Kittichotpanit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Art Education

Department of Art Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

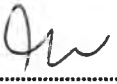
Academic Year 2001

ISBN 974-17-0670-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาความสำคัญของวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทย
ที่มีต่อการสอนสาขายออกแบบนิเทศศิลป์ ระดับปริญญาตรี
ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
โดย นาย ชานุกศิลป์ กิตติโชติพาณิชย์
สาขาวิชา ศิลปศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สันติ คุณประเสริฐ

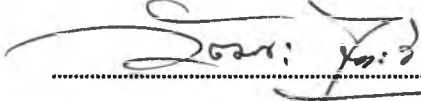
คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. อ่ำไพ ติรณสาร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สันติ คุณประเสริฐ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วัฒนะ จูทะวิภาต)

ชาวนศิลป์ กิตติโชติพาณิชย์ : การศึกษาความสำคัญของวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยที่มีต่อการสอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (A STUDY OF THE IMPORTANCE OF THE EVOLUTION OF THAI PRINTED ADVERTISING DESIGN ON TEACHING VISUAL COMMUNICATION DESIGN PROGRAM AT THE UNDERGRADUATE LEVEL IN PUBLIC HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS UNDER THE MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS) อ. ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สันติคุณประเสริฐ, 333 หน้า. ISBN 974-17-0670-7

การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน วัตถุประสงค์การวิจัยตอนที่ 1 เพื่อศึกษาวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทย วัตถุประสงค์การวิจัย ตอนที่ 2 เพื่อศึกษาความสำคัญของวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยที่มีต่อการสอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยตอนที่ 1 เป็นนิยสารและนิตยสารสตรี เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ 2) แบบบันทึกการสำรวจนิตยสาร และ 3) แบบบันทึกข้อมูลสิ่งพิมพ์โฆษณา วิเคราะห์ข้อมูลในรูปความเรียงพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) และตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยวิธีการของไวท์ (Whyte, 1955) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยตอนที่ 2 เป็นอาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำคัญของวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยที่มีต่อการสอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยตอนที่ 1 พบว่า วิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยด้านการจัดวางหน้าแบ่งยุคสมัยได้ดังนี้ 1) ยุคตัวอักษรล้วน โฆษณานขนาดเล็ก จัดวางหน้าแบบหนักบท (พ.ศ. 2388-2410) 2) ยุคภาพประกอบขนาดเล็ก โฆษณานขนาดกลาง (พ.ศ. 2411-2455) 3) ยุคภาพประกอบขนาดกลาง จัดวางหน้าแบบกรอบผสมแบบละครสัตว์ (พ.ศ. 2456-2470) 4) ยุคนิยมไทย ภาพประกอบขนาดใหญ่ กรอบโฆษณาเป็นแบบลายประดิษฐ์ (พ.ศ. 2471-2495) 5) ยุคภาพถ่ายขาวดำรูปทรงสี่เหลี่ยม ภาพประกอบลายเส้นขนาดใหญ่ (พ.ศ. 2496-2510) 6) ยุคโฆษณาสี ภาพถ่ายขนาดใหญ่ เริ่มการใช้กริด (พ.ศ. 2511-2530) 7) ยุคการจัดวางหน้าด้วยคอมพิวเตอร์ เน้นภาพประกอบและพื้นที่ว่างเป็นจุดเด่น (พ.ศ. 2531-2543) ด้านการจัดเรียงตัวอักษร แบ่งยุคสมัยได้ดังนี้ 1) ยุคตัวเรียงพิมพ์ (พ.ศ. 2388-2465) 2) ยุคตัวเรียงพิมพ์ผสมตัวอักษรบล็อกไม้ (พ.ศ. 2466-2470) 3) ยุคตัวเรียงพิมพ์ผสมตัวอักษรบล็อกโลหะ (พ.ศ. 2471-2495) 4) ยุคการออกแบบตัวอักษร ตัวอักษรบล็อกโลหะลักษณะตัวเขียน (พ.ศ. 2496-2510) 5) ยุคตัวเรียงพิมพ์ด้วยเครื่อง Monotype (พ.ศ. 2511-2520) 6) ยุคตัวอักษร คอมพิวเตอร์กราฟิก (Computographic) (พ.ศ. 2521-2530) 7) ยุคตัวอักษรจากคอมพิวเตอร์และการจัดเรียงตัวอักษรรูปแบบใหม่ (พ.ศ. 2531-2543) ด้านภาพประกอบแบ่งยุคสมัยได้ดังนี้ 1) ยุคภาพประกอบลายเส้นขาวดำขนาดเล็ก บล็อกไม้ (พ.ศ. 2411-2450) 2) ยุคภาพประกอบลายเส้นขาวดำขนาดกลาง บล็อกไม้ (พ.ศ. 2451-2470) 3) ยุคภาพประกอบลายเส้นผสมฮาล์ฟโทนขาวดำ ขนาดใหญ่ บล็อกโลหะ (พ.ศ. 2471-2495) 4) ยุคทองของภาพประกอบลายเส้นขาวดำ (พ.ศ. 2496-2510) 5) ยุคภาพถ่ายสี ภาพวาดเทคนิคหลากหลาย (พ.ศ. 2511-2535) 6) ยุคภาพประกอบเทคนิคคอมพิวเตอร์ (พ.ศ. 2536-2543) ผลการวิจัยตอนที่ 2 พบว่า 1) ด้านวัตถุประสงค์การสอน วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณา ได้แก่ การจัดวางหน้า การจัดเรียงตัวอักษร และภาพประกอบ 2) ด้านเนื้อหาสาระ วิวัฒนาการฯ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจหลักเกณฑ์ในการพิจารณาออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณา ได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณา และกระบวนการผลิตสิ่งพิมพ์โฆษณาขั้นพื้นฐาน 3) ด้านวิธีการสอน ผู้สอนควรแจ้งให้ผู้เรียนทราบ ถึงจุดมุ่งหมายในการสอนวิวัฒนาการก่อนการสอน และ การสอนวิวัฒนาการฯ ด้านการจัดเรียงตัวอักษรควรใช้วิธีการสอนแบบฝึกปฏิบัติจึงจะสอดคล้องกับจุดประสงค์การสอนและเนื้อหาสาระ 4) ด้านสื่อการสอน สื่อการสอนทำให้ผู้เรียนเข้าใจวิวัฒนาการฯ ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และ เกิดมโนทัศน์ที่ชัดเจน และ 5) ด้านการประเมินผลการสอน ควรยึดวัตถุประสงค์ของการสอนเป็นหลักในการประเมิน

ภาควิชา.....ศิลปศึกษา.....

สาขาวิชา.....ศิลปศึกษา.....

ปีการศึกษา.....2544.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

กิตติโชติพาณิชย์

4183677827 : MAJOR ART EDUCATION

KEYWORD : EVOLUTION / THAI PRINTED ADVERTISING DESIGN / TEACHING / VISUAL COMMUNICATION DESIGN

CHANSIN KITTICHOTPANIT : A STUDY OF THE IMPORTANCE OF THE EVOLUTION OF THAI PRINTED ADVERTISING DESIGN ON TEACHING VISUAL COMMUNICATION DESIGN PROGRAM AT THE UNDERGRADUATE LEVEL IN PUBLIC HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS UNDER THE MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. SANTI KHUNPRASERT.Phd., 333 pp. ISBN 974-17-0670-7

This research was divided in two sections. The first purpose was to study the evolution of Thai printed advertising design. The second purpose was to study the importance of the evolution of Thai printed advertising design program at the undergraduate level in public higher education institutions under the Ministry of University Affairs.

The population of the first section were magazines and woman magazines. The research instruments of the first section were 1) one set of interview concerning the evolution of Thai printed advertising design 2) magazine survey checking form and 3) printed advertising data checking form. The data were analyzed by analytical description and examined reliability of the research by Whyte (1955) method. The population of the second section were teachers in visual communication design program. The research instruments of the second section was a set of questionnaires concerning the importance of the evolution of Thai printed advertising design. The data were analyzed by using percentage, mean and standard deviation.

The research first section results were revealed that : The layout was divided in 7 eras such as ; 1) blocks of type-small advertising-copy heavy layout (A.C. 1845-1867) 2) small illustration-medium advertising (A.C.1868-1912) 3) medium illustration-frame layout mixed circus layout (A.C.1913-1927) 4) national conservation-large illustration-decoration pattern advertising frame (A.C.1928-1952) 5) black and white square photography-large line tone illustration (A.C.1953-1967) 6) color advertising-large photography-began using grid (A.C.1968-1987) and 7) layout by computer-the dominance of advertising were illustration and space (A.C.1988-2000). Typography was divided in 7 eras such as ; 1) letterpress (A.C. 1845-1922) 2) letterpress with wood block type (A.C.1923-1927) 3) letterpress with metal block type (A.C.1928-1952) 4) lettering design-hand writing with metal block (A.C.1953-1967) 5) monotype letterpress machine (A.C.1968-1977) 6) computagraphic type (A.C.1978-1987) and 7) computer type-new form of typography (A.C.1988-2000). Illustration was divided in 6 eras such as ; 1) small black and white line tone illustration-wood block (A.C. 1868-1907) 2) medium black and white line tone illustration-wood block (A.C.1908-1927) 3) large black and white line tone illustration mixed halftone-metal block (A.C.1928-1952) 4) The golden era of black and white line tone illustration (A.C.1953-1967) 5) color photography-various techniques painting illustration (A.C.1968-1992) and 6) computer illustration (A.C.1993-2000). The research second section results were revealed that : 1) objectives : the evolution made the learners could analyzed the relationship of printed advertising design element such as ; layout, typography and illustration. 2) contents : the evolution made the learners understand the criteria to considered printed advertising design such as target group, printed advertising design process and printed advertising design production process. 3) teaching : instructors should inform the learners about teaching objectives at the beginning. 4) instructional media : help the learners to understood the evolution correctly, rapidly and clear concept. 5) evaluation : should follow consistly with its teaching objectives.

Department .....Art Education.....
Filed of study.....Art Education.....
Academic year.....2001.....

Student's signature.....*ชัญฉวี ฤกษ์รัตน์*.....
Advisor's signature.....*[Signature]*.....

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จเสร็จสิ้นลงทุกกระบวนการได้ด้วยดี และมีอุปสรรคน้อยที่สุดก็ด้วยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ดังนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สันติ คุณประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษา ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ คำสั่งใจ และวิธีการที่เปิดกว้าง อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา จนกระทั่งวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ หอสมุดแห่งชาติ ท่าวาสุกรี ที่ได้อนุญาตและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้วิจัยในการทำการสำรวจสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยจากไมโครฟิล์มและจากต้นฉบับนิตยสารสตรี

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ ปยุต เงากระจ่าง คุณวรวิชญ เวชนุเคราะห์ และ คุณอเนก นาวิกมูล ที่ได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ รวมทั้งได้ตรวจและแก้ไขความถูกต้องของเนื้อหา อันเป็นประโยชน์ต่อความสมบูรณ์ของการวิจัยในครั้งนี้อย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ที่ได้สละเวลาอันมีค่ายังตรวจสอบแบบสอบถามให้มีความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มาโนช กงกะนันทน์ รองศาสตราจารย์ ดร. ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง อาจารย์ ดร. อำไพ ตีรณสาร และ อาจารย์ พรเทพ เลิศเทวศิริ

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากการเก็บข้อมูล ทั้งจากการทดลองใช้เครื่องมือ และการเก็บข้อมูลจริง

ขอขอบพระคุณ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร. อำไพ ตีรณสาร และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ วัฒนะ จุฑะวิภาต ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ ประเด็นการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์มากที่สุด

ขอขอบพระคุณ ทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย ที่ทำให้การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนต่างๆ ดำเนินไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ครูบาอาจารย์ทุกระดับชั้นที่เป็นแรงบันดาลใจอันดีงามต่อวิชาชีพครูให้กับผู้วิจัย ได้แก่ เหล่าซือดวงใจ ครูภาษาจีนผู้เป็นตัวอย่างครูของผู้วิจัยเสมอมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุลักษณ์ ศรีบุรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มะลิฉัตร เอื้ออาพันธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม รวมทั้งคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งความรู้ทั่วไป และความรู้ด้านศิลปะและการออกแบบทั้งหมดให้กับผู้วิจัย

และท้ายสุดที่สำคัญยิ่ง คือ ขอขอบพระคุณ พ่อ แม่ พี่ น้อง และ เพื่อนๆ ที่ได้ให้ทุกกำลังใจ ทั้งกำลังใจ กำลังทรัพย์ และกำลังภายในแก่ผู้วิจัย ที่ทำให้ผู้วิจัยมุ่งมั่น บากบั่นต่ออุปสรรค จนผ่านช่วงวิกฤตต่างๆ ในระหว่างทำวิทยานิพนธ์มาได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณทุกท่านดังที่ได้เอ่ยนามและละไว้ในฐานที่เข้าใจเป็นอย่างยิ่ง มา ณ ที่นี้

ชาญศิลป์ กิตติโชติพาณิชย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	9
ขอบเขตการวิจัย	9
ข้อจำกัดของการวิจัย	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
วิวัฒนาการสิ่งพิมพ์โฆษณา	12
นิตยสารสตรี	25
การออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณา	30
การสอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์	60
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	84
3 ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย	93
ตอนที่ 1	93
ศึกษาค้นคว้าข้อมูล	93
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	93
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	94
การเก็บรวบรวมข้อมูล	94
การวิเคราะห์ข้อมูล	95
ตอนที่ 2	95
ศึกษาค้นคว้าข้อมูล	95
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	96

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	96
การปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ	96
การทดลองใช้เครื่องมือ	97
การวิเคราะห์ข้อมูล	97
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	100
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1	101
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 2	205
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	221
สรุปผลการวิจัย ตอนที่ 1	224
สรุปผลการวิจัย ตอนที่ 2	239
อภิปรายผลการวิจัย ตอนที่ 1	243
อภิปรายผลการวิจัย ตอนที่ 2	256
ข้อเสนอแนะ	265
รายการอ้างอิง	269
ภาคผนวก	281
ภาคผนวก ก ประเภทของนิตยสาร	282
ภาคผนวก ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	286
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์	288
ภาคผนวก ง แบบบันทึกนิตยสารที่สำรวจ และ แบบบันทึกข้อมูลสิ่งพิมพ์ โฆษณาที่จัดเก็บ	293
ภาคผนวก จ แบบสอบถาม	297
ภาคผนวก ฉ จดหมายขอความร่วมมือ	315
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	333

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์	205
2 จำนวนและร้อยละของอายุของอาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์	205
3 จำนวนและร้อยละของวุฒิการศึกษาของอาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์	205
4 จำนวนและร้อยละประสบการณ์ในการสอนของอาจารย์ผู้สอนสาขาออกแบบ นิเทศศิลป์	206
5 จำนวนและร้อยละของรายวิชาในสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ที่รับผิดชอบสอน ในปัจจุบัน	207
6 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ที่เคยและไม่เคยสอนวิวัฒนาการการออกแบบ สิ่งพิมพ์โฆษณาไทย	207
7 จำนวนและร้อยละของรายวิชาในสาขาออกแบบนิเทศศิลป์ที่อาจารย์เคยใช้ เนื้อหาวิวัฒนาการการออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยในการสอน	207
8 จำนวนและร้อยละของแหล่งข้อมูลที่อาจารย์ใช้ในการสอนเนื้อหาวิวัฒนาการ การออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทย	208
9 จำนวนและร้อยละความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อความสำคัญของเนื้อหาวิวัฒนาการ การออกแบบสิ่งพิมพ์โฆษณาไทยต่อการเรียนการสอนสาขาออกแบบนิเทศศิลป์	208
10 ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อความสำคัญของวิวัฒนาการการออกแบบ สิ่งพิมพ์โฆษณาไทยที่มีต่อการสอนด้านวัตถุประสงค์การสอน	209
11 ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อความสำคัญของวิวัฒนาการการออกแบบ สิ่งพิมพ์โฆษณาไทยที่มีต่อการสอนด้านเนื้อหาสาระ	211
12 ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อความสำคัญของวิวัฒนาการการออกแบบ สิ่งพิมพ์โฆษณาไทยที่มีต่อการสอนด้านวิธีการสอน	213
13 ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อความสำคัญของวิวัฒนาการการออกแบบ สิ่งพิมพ์โฆษณาไทยที่มีต่อการสอนด้านสื่อการสอน	215
14 ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนต่อความสำคัญของวิวัฒนาการการออกแบบ สิ่งพิมพ์โฆษณาไทยที่มีต่อการสอนด้านการประเมินผลการสอน	217
15 ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการสอน	219

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1. โฆษณาจากนิตยสารบางกอกรีคอร์เดอร์ กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2388	101
2. โฆษณาจากนิตยสารบางกอกรีคอร์เดอร์ พฤษภาคม พ.ศ. 2408	102
3. โฆษณาจากนิตยสารบางกอกรีคอร์เดอร์ มิถุนายน พ.ศ. 2409	103
4. โฆษณาจากนิตยสารดรูเณวาท เดือน 8 พ.ศ. 2417	104
5. โฆษณาจากนิตยสารสยามสไมล์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2425	105
6. โฆษณาจากนิตยสารบางกอกไทมส์ ธันวาคม พ.ศ. 2435	106
7. โฆษณาจากนิตยสารบางกอกไทมส์ เมษายน พ.ศ. 2438	107
8. โฆษณาจากนิตยสารจีนโนสยามวารศัพท์ พฤศจิกายน พ.ศ. 2453	108
9. โฆษณาจากนิตยสารสยามมวย สิงหาคม พ.ศ. 2455	109
10. โฆษณาจากนิตยสารสยามมวย พฤศจิกายน พ.ศ. 2455	110
11. โฆษณาจากนิตยสารสตรีศัพท์ กันยายน พ.ศ. 2465	111
12. โฆษณาจากนิตยสารสตรีศัพท์ ตุลาคม พ.ศ. 2465	112
13. โฆษณาจากนิตยสารสตรีศัพท์ พฤศจิกายน พ.ศ. 2465	113
14. โฆษณาจากนิตยสารสตรีศัพท์ ธันวาคม พ.ศ. 2465	114
15. โฆษณาจากนิตยสารบางกอกการเมือง กรกฎาคม พ.ศ. 2467	115
16. โฆษณาจากนิตยสารสตรีไทย เมษายน พ.ศ. 2469	116
17. โฆษณาจากนิตยสารสตรีไทย มิถุนายน พ.ศ. 2469	117
18. โฆษณาจากนิตยสารสตรีไทย สิงหาคม พ.ศ. 2469	118
19. โฆษณาจากนิตยสารสตรีไทย มีนาคม พ.ศ. 2469	119
20. โฆษณาจากนิตยสารสตรีไทย มิถุนายน พ.ศ. 2470	120
21. โฆษณาจากนิตยสารสยามยุพดี ตุลาคม พ.ศ. 2471	121
22. โฆษณาจากนิตยสารนารีนาถ พ.ศ. 2473	122
23. โฆษณาจากนิตยสาร โปรแกรม์มคอสมิกมโหรี พ.ศ. 2473	123
24. โฆษณาจากนิตยสารสุภาพนารี เมษายน พ.ศ. 2474	124
25. โฆษณาจากนิตยสารอนุสภาคาชาตอุปกรณ์ สิงหาคม พ.ศ. 2474	125
26. โฆษณาจากนิตยสารชูชาติ พ.ศ. 2475	126
27. โฆษณาจากนิตยสารสาวอัมพวัน พ.ศ. 2478	127
28. โฆษณาจากนิตยสารเรื่องของข้าง พ.ศ. 2481	128
29. โฆษณาจากนิตยสารรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2484	129
30. โฆษณา พ.ศ. 2484	130

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
31. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร กรกฎาคม พ.ศ. 2493	131
32. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร พฤษภาคม พ.ศ. 2494	132
33. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2495	133
34. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร กันยายน พ.ศ. 2495	134
35. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร พฤศจิกายน พ.ศ. 2495	135
36. โฆษณาจากนิตยสารราชวชิราวุธานุสรณ์ นวกะ พ.ศ. 2495	136
37. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2496	137
38. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร สิงหาคม พ.ศ. 2497	138
39. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร ตุลาคม พ.ศ. 2497	139
40. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร พฤศจิกายน พ.ศ. 2497	140
41. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2498	141
42. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500	142
43. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร พฤศจิกายน พ.ศ. 2500	143
44. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร พฤศจิกายน พ.ศ. 2501	144
45. โฆษณาจากนิตยสารเรวัติ กรกฎาคม พ.ศ. 2502	145
46. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร มีนาคม พ.ศ. 2504	146
47. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร มีนาคม พ.ศ. 2504	147
48. โฆษณาจากนิตยสารเรวัติ ตุลาคม พ.ศ. 2504	148
49. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร พฤษภาคม พ.ศ. 2506	149
50. โฆษณาจากนิตยสารเรวัติ ตุลาคม พ.ศ. 2506	150
51. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร สิงหาคม พ.ศ. 2507	151
52. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร กันยายน พ.ศ. 2507	152
53. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร กันยายน พ.ศ. 2509	153
54. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร ตุลาคม พ.ศ. 2510	154
55. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร มีนาคม พ.ศ. 2513	155
56. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร มีนาคม พ.ศ. 2514	156
57. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร มีนาคม พ.ศ. 2516	157
58. โฆษณาจากนิตยสารลลนา กรกฎาคม พ.ศ. 2517	158
59. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร มิถุนายน พ.ศ. 2518	159
60. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร ตุลาคม พ.ศ. 2519	160

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
61. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร สิงหาคม พ.ศ. 2520	161
62. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร มิถุนายน พ.ศ. 2521	162
63. โฆษณาจากนิตยสารลลนา ตุลาคม พ.ศ. 2524	163
64. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร กันยายน พ.ศ. 2525	164
65. โฆษณาจากนิตยสารลลนา ธันวาคม พ.ศ. 2526	165
66. โฆษณาจากนิตยสารลลนา พฤศจิกายน พ.ศ. 2527	166
67. โฆษณาจากนิตยสารลลนา พฤศจิกายน พ.ศ. 2527	167
68. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร มิถุนายน พ.ศ. 2528	168
69. โฆษณาจากนิตยสารลลนา มกราคม พ.ศ. 2528	169
70. โฆษณาจากนิตยสารลลนา เมษายน พ.ศ. 2528	170
71. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร มีนาคม พ.ศ. 2530	171
72. โฆษณาจากนิตยสารลลนา มิถุนายน พ.ศ. 2531	172
73. โฆษณาจากนิตยสารแพรว มีนาคม พ.ศ. 2531	173
74. โฆษณาจากนิตยสารแพรว มีนาคม พ.ศ. 2532	174
75. โฆษณาจากนิตยสารลลนา มกราคม พ.ศ. 2533	175
76. โฆษณาจากนิตยสารแพรว เมษายน พ.ศ. 2533	176
77. โฆษณาจากนิตยสารแพรว กรกฎาคม พ.ศ. 2533	177
78. โฆษณาจากนิตยสารลลนา ธันวาคม พ.ศ. 2534	178
79. โฆษณาจากนิตยสารแพรว พฤศจิกายน พ.ศ. 2534	179
80. โฆษณาจากนิตยสารแพรว มีนาคม พ.ศ. 2535	180
81. โฆษณาจากนิตยสารลลนา กรกฎาคม พ.ศ. 2536	181
82. โฆษณาจากนิตยสารแพรวสุดสัปดาห์ เมษายน พ.ศ. 2536	182
83. โฆษณาจากนิตยสารลลนา มิถุนายน พ.ศ. 2537	183
84. โฆษณาจากนิตยสารแพรวสุดสัปดาห์ เมษายน พ.ศ. 2537	184
85. โฆษณาจากนิตยสารแพรว มีนาคม พ.ศ. 2538	185
86. โฆษณาจากนิตยสารแพรว มิถุนายน พ.ศ. 2538	186
87. โฆษณาจากนิตยสารแพรว ธันวาคม พ.ศ. 2538	187
88. โฆษณาจากนิตยสารอิมเมจ มกราคม พ.ศ. 2538	188
89. โฆษณาจากนิตยสารสตรีสาร กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538	189
90. โฆษณาจากนิตยสารแพรว มีนาคม พ.ศ. 2539	190

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
91. โฆษณาจากนิตยสารแพรว พฤศจิกายน พ.ศ. 2539	191
92. โฆษณาจากนิตยสารแพรวสุปัสปดาห์ พฤษภาคม พ.ศ. 2539	192
93. โฆษณาจากนิตยสารแพรว มกราคม พ.ศ. 2540	193
94. โฆษณาจากนิตยสารแพรว เมษายน พ.ศ. 2540	194
95. โฆษณาจากนิตยสารแพรว สิงหาคม พ.ศ. 2540	195
96. โฆษณาจากนิตยสารแพรว พฤษภาคม พ.ศ. 2541	196
97. โฆษณาจากนิตยสารแพรวสุตสัปดาห์ เมษายน พ.ศ. 254	197
98. โฆษณาจากนิตยสารแพรว กรกฎาคม พ.ศ. 2542	198
99. โฆษณาจากนิตยสารแพรว พฤศจิกายน พ.ศ. 2542	199
100. โฆษณาจากนิตยสารแพรวสุตสัปดาห์ พฤษภาคม พ.ศ. 2543	200
101. โฆษณาจากนิตยสารแพรวสุตสัปดาห์ มิถุนายน พ.ศ. 2543	201